

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

לפני:

כבוד השופט מנחם פינקלשטיין, סג"נ – אב"ד
כבוד השופטת ליאורה ברודי, סג"נ
כבוד השופט רמי אמיר

המאשימה

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד לירון שטרית מפמ"מ

נגד

הנאשם

טריקו ברהנו (עציר) ת.ז. 311783054
ע"י ב"כ עו"ד גיל גבאי

גזר דין

השופט רמי אמיר:

1. הנאשם הורשע, לפי הודייתו בעובדות מוסכמות שהוגשו לנו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות הבאות:
רצח בכוונה לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (לאחר תיקונו בתיקון 137), של המנוח אלן פרנקלין קי;
חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 יחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, ביחס לבתו של המנוח;
גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין;
ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.
2. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם, כי ההגנה תטען שעבירת הרצח בוצעה בהחלטה ספונטנית, והמאשימה לא תחלוק על כך.
עוד הוסכם בהסדר הטיעון, כי התביעה לא תוכל לטעון לכוונה מחמירה בכל הנוגע לעבירה המיוחדת כלפי בתו של המנוח; וכי ההגנה לא תוכל לטעון שהמעשים כלפיה היו במטרה להימלט מהדירה.
3. באשר לעונש הוסכם, כי התביעה תעתור לעונש ראוי של 30 שנות מאסר, וכן תטען למאסר על תנאי ולפיצויים; ואילו ההגנה תטען כראות עיניה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

4. יש להבהיר, כי הסדר הטיעון בתיק זה הושג לאחר כניסתו לתוקף של תיקון 137 לחוק העונשין - כאשר מעשה הרצח בוצע, וכתב האישום הוגש, עוד בטרם הכניסה לתוקף; אך התיק היה תלוי ועומד בעת כניסת התיקון לתוקף. כתוצאה מכך, וכתוצאה מההסכמה העובדתית שבין הצדדים במסגרת הסדר הטיעון, הרי שמדובר במקרה בו התקיימו כל יסודות עבירת הרצח לפי החוק בטרם תיקונו, וכי מתקיימים בו גם תנאי עבירת הרצח "הרגילה" לפי החוק לאחר תיקונו, אך לא מתקיימים בו יסודות עבירת הרצח "בנסיבות מחמירות" לפי החוק המתוקן. כפועל יוצא מכך, ומהעובדה שעבירת הרצח "הרגילה" לפי החוק המתוקן מהווה דין מקל ביחס לעבירת הרצח שבגדר החוק הישן – הורשע הנאשם בעבירת הרצח לפי החוק המתוקן.

עיקרי העובדות המוסכמות

5. במועדים הרלוונטיים התגורר אלן פרנקלין קי, קשיש כבד שמיעה יליד 1939 (להלן: "המנוח"), בדירה בקומה ראשונה ברחוב נחום 27, נתניה (להלן: "הדירה"). הנאשם התגורר יחד עם בני משפחתו בשכונת למנוח, בדירה בבית סמוך, מרחק של מטרים ספורים מדירת המנוח. בין הנאשם למנוח לא הייתה הכרות מוקדמת.
6. בסוף השבוע שבין יום 26.1.18 בשעה 17:00 לערך לבין יום 27.1.18 שעה 20:00, בשעה שאינה ידועה, נכנס הנאשם לבניין בו התגורר המנוח, עלה במדרגות לדירה, שדלתה הייתה פתוחה, ונכנס לדירה בעת שהמנוח שהה בה בגפו עם כלבו.
7. בשלב כלשהו לאחר כניסת הנאשם לדירה, בשעה שאינה ידועה במדויק למאשימה ועקב סיבה שאינה ידועה למאשימה, בעת שהמנוח עמד בחדר המקלחת, היכה הנאשם בחוזקה את המנוח באמצעות אגרופים מספר פעמים, בפניו ובראשו ובגו, בכוונה לגרום למותו. כפי שהוסכם בין הצדדים, ההגנה טוענת כי החלטת הנאשם להמית את המנוח הייתה החלטה ספונטנית, והמאשימה אינה חולקת על כך. כתוצאה ממעשים אלו של הנאשם נפל המנוח על רצפת חדר המקלחת, ונפטר תוך זמן קצר כתוצאה מנזק חמור למוח או מהתקף לב שנגרם בשל המכות שהיכה בו הנאשם.
8. הנאשם נטל את מפתח דלת הכניסה לדירה, ובמהלך סוף השבוע יצא ונכנס לדירה באמצעותו, במספר הזדמנויות שאינו ידוע במדויק למאשימה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

9. במהלך שהייתו בדירה חיפש הנאשם רכוש בעל ערך במקומות רבים בדירה, פתח את הארונות השונים בדירה, הוציא מהם פריטים שונים ופיזרם על רצפת הדירה במקומות שונים. כן הזיז הנאשם את המקרר ממקומו, העמיד אותו באלכסון באופן שחסם את הכניסה למטבח, הוציא את תכולתו ופרס אותה על שיש המטבח.
10. במהלך שהייתו בדירה נטל הנאשם תיק של המנוח, ובו, בין היתר, טלפון סלולרי, תעודת זהות, ארנק עם כרטיסים שונים, מכשיר אלקטרוני, וכן טיטולים ובגדים של המנוח, ורצועות לכלב. הנאשם לקח את הפריטים מהדירה לחדרו שבביתו, והותיר אותם שם.
11. הנאשם פעל כדי להסוות את רצח המנוח בדירה באופן הבא: הוא ניסה להצית את המנוח (בראשו, צווארו, חזהו, כתפו הימנית וגפיו העליונים והתחתונים), וכן ניסה להצית את הדירה במוקדים שונים (בשירותים ובמקלחת, בחדר המגורים, בחדר השינה, ובמקומות נוספים), ומרח חומר בגוון שחור על קירות חדר המקלחת. בנוסף, כיסה הנאשם את חלון חדר המגורים באמצעות שקית אשפה שחורה, פיזר מזון כלבים על גופו של המנוח, פרס את ריפוד כיסאות חדר המגורים, ופיזר אותו במוקדים שונים בדירה.
12. ביום 27.1.18, בשעה 20:00 לערך, בעת ששהה הנאשם בדירה, הגיעה לדירה בתו של המנוח על מנת לבקר את המנוח ולדרוש בשלומו, לאחר שלא השיב למסרונים ששלחה לו במהלך סוף השבוע. בהגיעה לדירה דפקה הבת על הדלת מספר פעמים וקראה למנוח, אך לא היה מענה. בשלב זה, פתח הנאשם את דלת הדירה בפתאומיות, התקרב לבת, והיכה אותה בראשה מספר פעמים באמצעות פטיש. הבת נפלה לרצפה על צדה, והנאשם הוסיף והיכה אותה באמצעות הפטיש ברגלה. בשלב זה ניסתה הבת לברוח מהמקום, בעודה זוחלת על בטנה ומדממת מראשה, ואילו הנאשם תפס את רגליה וניסה למשוך אותה לתוך הדירה. הבת הצליחה להשתחרר מאחיזתו של הנאשם, ברחו בריצה מהמקום, נשענה על קיר, והחלה לצעוק לעזרה.
13. הנאשם נמלט מבית המנוח לכיוון שטח פתוח סמוך, ואותר בסמוך לביתו שלו ביום המחרת.
14. כתוצאה ממעשי הנאשם נגרמו לבת חבלות בראשה ודימום, וכן חבלות בידה וברגלה השמאליות, והיא נזקקה לטיפול רפואי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

15. במעשיו האמורים גרם הנאשם בכוונת תחילה למותו של המנוח. במעשיו האמורים חבל הנאשם בבתו של המנוח חבלה חמורה, כשהוא נושא נשק קר. במעשיו האמורים נשא ונתן הנאשם דבר הניתן להיגנב, וזאת ללא הסכמת הבעלים. במעשיו האמורים עשה הנאשם דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי, בדרך של העלמת ראיות.

ראיות לעונש

16. המאשימה הגישה תסקיר נפגע עבירה, שמתייחס לבתו של המנוח, וכן לבנה הצעיר – נכדו של המנוח. עוד הגישה המאשימה הצהרת נפגע עבירה של בנו של המנוח, אחיה של הבת.

17. הבת עברה טראומה כפולה, גם בשל רצח אביה וגם בשל תקיפתה שלה. לאחר שנים רבות של היעדר קשר, בשל נסיבות משפחתיות שלא זה המקום לפרטן, חודש הקשר בין הבת לבין אביה לפני כ-13 שנים, כאשר האב המנוח עלה לארץ ועבר להתגורר עם הבת, ובהמשך לכך בשכונתה. בתקופה זו היה הקשר בין השניים משמעותי ביותר. על רקע זה, מותו הפתאומי והאלים של האב נחוה על ידי הבת כאובדן קשה במיוחד, אובדן המוכר כ"אבל טראומטי", שהותיר אותה בחוויית התפרקות מוחלטת. הדבר גרם לה לירידה משמעותית ביכולת התפקוד בבית ובעבודה, לתחושת פחד וחרדה, לתסמינים פוסט-טראומטיים, ואף לפגיעה בקשר הזוגי. כל זאת, בצד תחושות אשמה קשות אותן היא נושאת (עקב כך, שבאותו סוף שבוע נשאר המנוח בדירתו, ולא התארח אצלה כרגיל); ומבלי שיש בידה לשתף אחרים במצוקותיה. אם לא די בכל אלו, הרי שהתקיפה האלימה אותה סבלה הבת עצמה, הסבל הפיזי, והסכנה הממשית לחייה, רק הוסיפו לקשייה. ואולם הבת אינה מצליחה לתת מקום להתמודדות עם פגיעה זו, כיוון שכל משאביה מכוונים להתמודדות עם האובדן הקשה של אביה.

18. מותו האלים והפתאומי של המנוח הותיר חלל, כאב ואובדן קשים מנשוא גם אצל נכדו הצעיר, הוא בנה הצעיר של הבת. הנכד גדל במשפחה קטנה ומצומצמת, ללא דמות אב קבועה, לאחר שאביו ניתק עמו את הקשר לחלוטין לפני שנים. במצב דברים זה, בלט הסבא המנוח כדמות יציבה, מיטיבה וקבועה בחייו. כמו כן, סבתו של הנכד שמה קץ לחייה, כשהוא זה שמצא אותה; ומותו של הסב הציף אצלו כעת תחושות וחוויות קשות של אובדן. מאז הוא חווה לחץ וייאוש, ואובדן של תחושת משפחתיות, ואינו מוצא דרך לחלוק זאת עם אמו ואחיו הבכור. עד כה התנגד לפנות לטיפול, ואולם כעת הוא מכיר באפשרות להיעזר בכך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

19. גם בנו של המנוח, החי באנגליה, חווה צער וכאב רבים בשל מות אביו. בהצהרתו, הוא הביע את געגועיו לאביו, וכן אתה קושי שלו לחלוק את תחושותיו עם אשתו, כדי לא להעצים את חרדותיה.

טיעוני הצדדים

20. **טיעוני המאשימה**

ב"כ המאשימה הקדימה וציינה, כי ההסדר הושג בעיקר לנוכח הרפורמה בחקיקה בעניין עבירות ההמתה, וכן בשל קשיים ראייתיים מסוימים.

ב"כ המאשימה ציינה את חומרת נסיבות הרצח, ואת ההצטברות של העבירות הנלוות. הפרקליטה הדגישה את העובדה שהקורבן היה קשיש כבד שמיעה שחי לבדו, וביקשה לראות בו כחסר ישע אף שתיפקד באופן עצמאי. כן הפנתה ליחסי הכוחות בין המנוח לבין הנאשם, תוך הדגשת חולשתו היחסית של המנוח. עוד הפנתה הפרקליטה לקור הרוח של הנאשם, לאופי האכזרי של המעשים, ולכך שהרצח נעשה בדירתו של המנוח, בביתו-מבצרו. הפרקליטה אישרה, כי אין מדובר בכוונת רצח מלכתחילה אלא בכוונה שהתגבשה ספונטנית, כשהנאשם נכנס לחדר המקלחת – ואולם עדיין מדובר ברצח בכוונה ולא באדישות. באשר לעבירת החבלה החמורה בבתו של המנוח, הטעימה הפרקליטה, כי מדובר בנסיבות ש"כמו לקוחות מסרט אימה", וכי נגרם לבת נזק רב, במיוחד נפשי.

באשר לעבירת השיבוש ציינה הפרקליטה, כי מדובר בעבירה ברף הגבוה ביותר, המעידה על קור רוח ותעוזה של הנאשם.

ב"כ המאשימה הפנתה לתסקיר נפגע העבירה, וכן להצהרת הקורבן, כדי להדגיש את הפגיעה הקשה בבת, בנכד ובבן.

העתירה העונשית של המאשימה הייתה לעונש מאסר בפועל כולל של 30 שנים, בהתייחס לעבירת הרצח ולעבירות הנוספות בחופף, וזאת בנוסף לעונש של מאסר על תנאי. לטענת המאשימה, המחוקק לא ביטל את עונש מאסר העולם, אלא קבע אותו כעונש מירבי, כאשר במקרה של תקופה קצובה ישנה הגבלה ל-30 שנות מאסר לכל היותר (כך בסעיף 311(א) לחוק). ובענייננו, העונש ההלם לעבירת הרצח הוא 30 שנות מאסר, בשל מכלול הנסיבות המתוארות לעיל, וההקלה וההתחשבות בנאשם היא בנכונות לחפיפה של עונש זה עם הענישה בגין העבירות הנלוות.

הפרקליטה הבהירה, כי אין עדיין פסיקה בעניין מתחם הענישה בעבירת הרצח לפי החוק החדש, ולכן עומד עניין זה לפתחנו.

באשר לפיצויים ביקשה הפרקליטה כי נחייב את הנאשם בתשלום הסכום המקסימלי בגין עבירת הרצח לבת, לבן ולנכד (כאשר המרכיב העיקרי הוא לבת), וכן בתשלום פיצויים נוספים לבת בשל העבירה הנפרדת שנעברה כלפיה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

21. טיעוני ההגנה

הסנגור המלומד הקדים וטען, כי העתירה לעונש של 30 שנות מאסר בגין עבירת הרצח אינה ראויה ואינה הולמת. כך לגישתו, משום שגם המאשימה מסכימה שבמקרה זה, חמור ככל שיהיה, אין הצדקה למאסר עולם - ולכן ממילא לא ניתן לעתור ליותר מ-30 שנות מאסר בגין עבירת הרצח. אלא שאז יש להביא בחשבון שיקולים לקולא, שעומדים לזכות הנאשם.

גם הסנגור אישר, כי אין עדיין פסיקה בעניין של המתחם ההולם לפי החוק המתוקן. ואולם הוא ביקש ללמוד היקש ממה שנפסק בע"פ 4887/15, שנסיבותיו דומות לטעמו, אף ששם הייתה ההרשעה בעבירת הריגה - ושם נקבע מתחם של 8-14 שנים, והעונש הועמד על 9.5 שנות מאסר. הסנגור אישר, כי באותו עניין היה יסוד נפשי של אדישות ולא של כוונה, ולכן הציע בענייננו מתחם גבוה יותר, של 12-20 שנות מאסר לעבירת הרצח. ומכאן הצעתו למתחם כולל של 15-25 שנות מאסר למכלול העבירות שבענייננו.

הסנגור הפנה לכך, שהנאשם נכנס לדירה כשהדלת פתוחה, ולא פרץ אותה; שלא נכנס כדי לגנוב או כדי לבצע עבירה אחרת, בוודאי לא כדי לפגוע במנוח; שהכוונה לגרום למותו של המנוח התגבשה באופן ספונטני רק לאחר כניסתו, וללא כל תכנון מוקדם; שהנאשם לא היה מצויד בכלי כלשהו, ולא עשה שימוש בנשק כלשהו בעת שהיכה את המנוח. הסנגור הסכים, שכל גרימת מוות היא אכזרית; ואולם לדבריו, בענייננו מדובר במכות אגרופ בלבד, ולא ברף העליון של האכזריות. המנוח היה אומנם קשיש, שלא חטא כלפי איש, ולכן ראוי הנאשם לענישה משמעותית וקשה - אך אין להתעלם משאר העובדות המוסכמות בגין הורשע הנאשם, ובפרט מהספונטניות, מהיעדר שימוש בנשק, ומהיעדר אכזריות מיוחדת.

בהתייחס לעונש המתאים בתוך המתחם, הוסיף הסנגור וטען כי הנאשם צריך להיות בחלק התחתון - משום שאין לו עבר פלילי, וזו הפעם הראשונה שהוא עומד לדין, כשהוא כבר בן 36 בעת האירוע; אך חשוב מכך, משום שהנאשם בחר להודות ולקחת אחריות, למרות קשיים ראייתיים שאותם ציינה הפרקליטה.

בעניין הפיצויים הציע הסנגור, כי יש מקום לפיצוי שבין 200,000 ₪ לבין הסכום המקסימלי של 258,000 ₪, ואולם לא מעבר לכך; וכי הבת אכן זכאית ל-70-80% מהסכום שייפסק. עוד ביקש הסנגור, כי נאפשר את תשלום הפיצויים בתשלומים לאורך שנים, מהמשכורת שהנאשם יקבל בכלא בגין עבודתו, בשים לב לכך שמשפחתו אינה יכולה לסייע בעניין זה בהיותה נתמכת ביטוח לאומי.

22. דבר הנאשם

הנאשם אמר בדברו האחרון, כי הוא תומך בדברי עורך דינו, הוא מביע צער וחרטה בפני המשפחה, ו"זה מה שיש לי להגיד".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

דיון והכרעה

הערות מקדימות וכלליות לעניין החוק החדש, תקופת הביניים, ומדיניות הענישה

23. חוק העונשין (תיקון מספר 137), התשע"ט-2019 (להלן: "תיקון 137" או "החוק החדש") נכנס לתוקפו ביום 10.7.19, והביא לשינוי משמעותי ולארגון מחדש בכל התחום של עבירות ההמתה.

תיקון 137 האמור בא לעולם בעקבות קריאתו של בית המשפט העליון לרפורמה בעבירות ההמתה (וראו דנ"פ 1042/04 **ביטון נ' מ"י**, 27.11.06), ובעקבות דו"ח והמלצות שהכינה וועדת מומחים שמינה שר המשפטים בראשות פרופ' קרמיצר, ועבודת המשך שנעשתה בעניין במשרד המשפטים. נפנה בעניין זה לדברי ההסבר להצעת החוק – ה"ח 972, 16.11.15.

24. ההסדר הישן, בטרם תיקון 137, הכיר בשלוש עבירות המתה – עבירת **רצח** לפי סעיף 300 לחוק הישן, שעונשה מאסר עולם חובה (בכפוף לאפשרות של ענישה מופחתת בנסיבות מיוחדות לפי סעיף 300א לחוק הישן; עבירת **הריגה** לפי סעיף 298 לחוק הישן, שעונשה המרבי 20 שנות מאסר; ועבירה של **גרם מוות ברשלנות** לפי סעיף 304 לחוק הישן, שעונשה המרבי 3 שנות מאסר.

ההסדר בחוק החדש יצר מגוון רב יותר של עבירות המתה ושל דרגות הענישה שבצידן. העבירה החמורה העיקרית היא עבירת **הרצח** "הרגיל", שעונשה המרבי הוא מאסר עולם או 30 שנות מאסר, לפי סעיפים 300(א) ו-311א החדשים.

חמורה ממנה היא עבירת **הרצח בנסיבות מחמירות** לפי סעיף 301א לחוק החדש, שעונשה מאסר עולם חובה.

קלות ממנה הן עבירות **ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת** לפי סעיף 301ב לחוק החדש, שעונשיהן המרביים הם 15 ו-20 שנות מאסר (לפי העניין).

קלה עוד יותר היא עבירת **ההמתה בקלות דעת** לפי סעיף 301ג לחוק החדש, שעונשה המרבי הוא 12 שנות מאסר.

עבירת ההמתה הקלה ביותר, של **גרם מוות ברשלנות**, נותרה ללא שינוי.

25. משמעות הדברים היא, שעבירת הרצח "הרגיל" לפי החוק החדש, זו שאין בצידה עונש חובה, הפכה לעבירת ההמתה המרכזית. היסוד הנפשי שבה הוא כוונה או אדישות; והיא כוללת בחובה את מרבית עבירות הרצח לפי החוק הישן, ואת מרבית עבירות ההריגה לפי החוק הישן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

למעשה, **כמעט כל עבירות הרצח לפי הדין הישן** מהוות עבירת רצח "רגיל" לפי הדין החדש. כך, למעט כמה עבירות רצח שנסיבותיהן המחמירות העלו אותן בדרגה (ונציין במיוחד את הנסיבות של התכנון, האכזריות, והמטרה לאפשר עבירת פשע אחרת או להימלט אחריה). וכך, למעט כמה עבירות רצח, שנסיבותיהן אפשרו קודם לכן ענישה מופחתת, וכעת הן מקימות עבירה קלה יותר של המתה באחריות מופחתת (ונציין במיוחד את אלו שנבעו מהפרעה נפשית חמורה של המבצע, או מהתעללות חמורה ומתמשכת מצד הקורבן). בצד זאת, **מרבית עבירות ההריגה לפי הדין הישן** עלו בדרגה, וגם הן באות כעת בגדרה של עבירת הרצח "הרגיל" – המדובר בעבירות ההריגה שבאדישות. רק עבירות ההריגה שבקלות דעת – רק אלו ירדו בדרגה, והן באות כעת בגדר עבירת ההמתה בקלות דעת, שעונשה המרבי נמוך מהעונש המרבי שהיה בעבירת ההריגה לפי החוק הישן.

קטגוריה נוספת של עבירות הריגה, שלא עלו בדרגה ולא ירדו בדרגה, הן חלק מעבירות ההריגה שבעקבות התגרות הנאשם. עבירות אלו יכלו אפילו להיעשות בכוונה, אך בשל הקינטור הן לא היו מגיעות לכלל רצח בכוונת תחילה לפי הדין הישן, והיו מביאות להרשעה בהריגה בלבד, שעונשה 20 שנות מאסר. עבירות אלו יבואו בדין החדש בגדר עבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי ס"ק 301ב(ב)1, שעונשה גם הוא 20 שנות מאסר. לכן הדין החדש אינו מחמיר ואינו מקל בהקשר זה.

26. עבירת הרצח החדשה כוללת, אפוא, מגוון רב של עבירות רצח והריגה מהדין הישן, וכולן דרות כעת בכפיפה אחת.

ביחס **לעבירות הרצח הישנות** - יש בעבירת הרצח החדשה משום **הקלה עונשית** מסויימת, כיוון שהעונש הקבוע בצידה אינו עוד עונש חובה של מאסר עולם; ואף שעונש זה נותר כעונש מרבי, ביחד עם העונש המרבי של 30 שנות מאסר - יש כעת בידי בית המשפט שיקול דעת בעניין גזירת העונש הקונקרטי, וניתן להפחית מהעונש של מאסר עולם.

ביחס **לעבירות ההריגה הישנות** (שבאדישות) - יש בעבירת הרצח החדשה **החמרה עונשית**, משום שהעונש המרבי הועמד כעת על מאסר עולם או על 30 שנים חלף העונש המרבי של 20 שנים; וזאת בנוסף להחמרה הנובעת מעצם התווית והסטיגמה החברתית של "רוצח", שכרוכה בהרשעה בעבירה זו.

27. קיבוצן של עבירות המתה רבות תחת אותה עבירה חדשה של רצח, ובמיוחד ריכוזן יחד של עבירות הנבדלות זו מזו באופן מהותי מבחינת החומרה של היסוד הנפשי שלהן (כוונה לעומת אדישות); בצד שיקול הדעת שניתן כעת לבית המשפט בענישה, משבוטל עונש החובה בגין עבירה חדשה זו - נתונים אלו יחייבו גיבוש של מדיניות ענישה חדשה הולמת ומבדלת, גם מבחינת מתחמי העונש, גם מבחינת העונשים הקונקרטיים, וגם מבחינת המשקל היחסי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

שניתן יהיה לייחס לגורמים השונים לקולא ולחומרה ולהשפעה שלהם על בחירת העונש המתאים בתוך המתחם.

יש לצפות, כי מדיניות ענישה זו תתגבש באופן הדרגתי במהלך השנים הבאות בפסיקת בתי המשפט, ובהתאם לכך ינחו עצמם בתי המשפט גם בהמשך הדרך. ואולם אימתי תתחיל להתגבש אותה מדיניות ענישה חדשה ומבדלת, וכיצד ישפיעו התיקים הראשונים הנדונים כיום בעניין זה? כאן אנו סבורים, כי יש להבחין בין עבירות שנעשו וייעשו מאז כניסתו של החוק החדש לתוקפו, לבין עבירות שנעשו עוד קודם לכן, בתקופת הביניים, כמו בענייננו.

28. "דור המדבר" של עבירות הרצח הן אותן עבירות שנעברו בטרם כניסת החוק החדש לתוקפו, אך הן מתבררות ומגיעות להכרעות דין ולגזרי דין רק לאחר כניסת החוק החדש לתוקפו. סעיף 25 לחוק החדש קבע את הסדרי התחילה והתחולה הכלליים של החוק, ואת הוראות המעבר שלו. ס"ק (ב) שבו הסדיר את דינן של העבירות שנעברו בטרם התיקון וטרם ניתן בהן פסק דין חלוט, וזו לשונו:

"על עבירה שבוצעה לפני יום התחילה וטרם ניתן פסק דין חלוט בעניינה יחולו הוראות סעיף 5(א) לחוק העיקרי; לעניין זה, בבואו לקבוע מהו הדין המקל על העושה, יבחן בית המשפט את מלוא ההסדר הקבוע בחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה לעומת ההסדר שהיה קבוע בחוק העיקרי לעניין גרימת מוות ערב יום התחילה".

וסעיף 5(א) לחוק העיקרי, דהיינו חוק העונשין, אליו מפנה ס"ק 25(ב) לחוק המתקן, מורה לנו בזו הלשון:

"נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, ובנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על העניין החיקוק המקל עם העושה; "אחריות לה" – לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה".

29. הוראות מעבר אלו מורות לנו, כי החוק החדש יחול על עבירות קודמות לכניסתו לתוקף, רק כאשר הוא מהווה **דין מקל**. זהו תנאי הכניסה של עבירות תקופת הביניים לגדרו של החוק החדש.

משמעות הדברים היא, שבכל הנוגע לעבירת הרצח "החדשה" - היא תחול על עבירות שבוצעו קודם לכניסתו של החוק החדש לתוקף, אך **רק** מקום שהעבירה שבוצעה עמדה בכל הדרישות וקיימה את כל היסודות של עבירת הרצח שבדין הישן; והיא לא תחול מקום שהעבירה שבוצעה קודם לכן עלתה כדי הריגה בלבד בגדרו של הדין הישן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

הטעם לדבר ברור אף הוא. כל אימת שניתן היה להרשיע בדין הישן בעבירת רצח שעונשה מאסר עולם חובה, ובהנחה שלא מתקיימים יסודותיה של עבירת הרצח בנסיבות מתמירות שבדין החדש - אזי יש להחיל את החוק החדש, משום שעבירת הרצח "הרגיל" שבגדרו מהווה דין מקל, בשל היעדר עונש החובה. לעומת זאת, אם לפי הדין הישן ניתן היה להרשיע בהריגה בלבד, הרי שעבירת הרצח לפי הדין החדש איננה מקלה אלא מתמירה, הן מבחינה עונשית והן מבחינה סטיגמטית, ולכן אין להחילה.

כך הוא מבחינה משפטית מהותית. אך **מבחינה כמותית** פירושו של דבר הוא, שעבירת הרצח לפי החוק החדש תחול בתקופת הביניים מכוח הוראות המעבר שבחוק החדש **בעיקר** על עבירות רצח **בכוונת תחילה**, שאלה מרביתן של עבירות הרצח לפי הדין הישן.

בהקשר הכמותי נבהיר, כי רק מיעוט של עבירות הרצח לפי הדין הישן הן עבירות במזיד, ולא בהכרח בכוונת תחילה - אלו העבירות שנעברו תוך כדי עבירה אחרת, או במילוט ממנה. מתוך עבירות הרצח במזיד הללו, מרביתן יבואו היום בגדר העבירה החדשה של רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א לחוק החדש (שאיננו דין מקל), ולא בגדר עבירת הרצח "הרגיל" לחוק החדש (שרק היא בגדר דין מקל) – כך משום וכאשר הן ייעשו במטרה לאפשר את ביצוע העבירה האחרת או לאפשר הימלטות לאחריה. ורק המיעוט שבמיעוט מבין עבירות הרצח הישן שבמזיד, אלו שנעשו תוך כדי עבירה אחרת או במילוט לאחריה, אך ללא מטרה כזו - רק הן יבואו בגדר העבירה החדשה (והמקלה) של הרצח "הרגיל".

30. לתמונת המצב האמורה יש חשיבות בבואנו לגבש את מדיניות הענישה לפי החוק החדש. עלינו להזהיר את עצמנו, כי כל עוד מצויים אנחנו בימיו הראשונים של החוק החדש, וגוזרים את הדין בעבירות רצח של תקופת הביניים, מכוח הוראות המעבר שבחוק - אזי לא ייפרש בפנינו כל הספקטרום המלא של עבירות הרצח, ולא יהיו בפנינו טיעונים מלאים המשקפים ומדגימים את כל הקשת הרחבה הזו של עבירות הרצח. כל או עיקר מה שיהיה בפנינו בתקופת הביניים הזו הם, אפוא, תיקי רצח חמורים מאוד - תיקי רצח בכוונת תחילה. אמת, כוונה תחילה יכולה להיות ספונטנית, וללא תכנון מוקדם (ורק אז תוגדר היום העבירה כרצח "רגיל", ולא תעבור לרצח בנסיבות מתמירות בשל התכנון). ואולם, בכל המקרים הללו, שיבואו בפנינו כעת כרצח בכוונת תחילה "ישן" שיהפוך לרצח "רגיל" חדש – בכולם חייבת להיות כוונה, וחייבת להיות החלטה להמית בקור רוח, ולא בדם חם עקב קינטור. ומכל מקום, כמעט ולא יהיו בפנינו בתקופת הביניים כל עבירות המתה מסוג רצח, שהיסוד הנפשי שבהן הוא של אדישות בלבד (למעט מקרים בודדים של הרצח במזיד "הישן", תוך ביצוע עבירה וללא מטרה לאפשר את ביצועה).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

אין בכך, כמובן, כדי להרתיע את בתי המשפט מלקיים את חובתם ולגזור את הדין בכל מקרה שזוה, תוך הפעלת שיקול דעת שיפוטי כראוי גם בתקופה זו - ואולם כל כוונתנו היא לומר, שצריך להיזהר בהסתמכות על פסיקה כזו לצורך גיבוש מדיניות ענישה מנחה וצופה פני עתיד, במיוחד כאשר מדובר בקביעת מתחמי עונש הולמים באותם תיקים של תקופת הביניים. ואם כך בדרך כלל, בוודאי שכך הוא כאשר מדובר בגזירת דין במסגרת הסדרי טיעון, שחלקם נובעים מקשיים ראייתיים, וחלקם אף כוללים הגבלות קצה או הסדרי טווח עונשיים כפועל יוצא מכך, כמו בענייננו.

ראוי, כי מדיניות הענישה בגדרו של החוק החדש תקרום עור וגידים באופן הדרגתי, ובעיקר על יסוד תיקים שלא בהסדרי טיעון, ובעיקר על יסוד מסה של תיקים חדשים, ולא על יסוד "תיק המעבר", שמלכתחילה מצויים כולם רק בחלק העליון של ספקטרום החומרה.

גזירת הדין במקרה הקונקרטי שלפנינו

31. ב"כ הצדדים הפנו את תשומת לבנו לכך, שתיק זה הוא מהראשונים בהם נגזר עונש שאיננו עונש מוסכם בגין עבירת הרצח "הרגיל" לפי החוק החדש; לא היה בידיהם להביא בפנינו כל אסמכתאות ישירות לעניין מדיניות הענישה בעבירה זו; והם ביקשו אותנו כי אנו נניח את המסד לכך בגזר דיננו זה.

ואולם זאת לראות, כי בענייננו מדובר בהסדר טיעון שנעשה לנוכח קשיים ראייתיים; כי במסגרת ההסדר וכחלק ממנו הושגה הסכמה לתקרת עונש; וכי על פי המוסכם, תתייחס אותה תקרת עונש למכלול העבירות שנעברו בענייננו, גם לעבירת הרצח אך גם לעבירות החבלה החמורה, הגניבה ושיבוש מהלכי המשפט, וזאת אפילו שלא מדובר בקורבן אחד ובאירוע אחד.

זאת ועוד, ב"כ המאשימה כלל לא טענה בפנינו למתחם עונש; וב"כ הנאשם טען למתחם כולל, אף שחלק מטיעונו זה הוא טען גם למתחם נפרד בגין הרצח.

32. בנסיבות אלו, ראינו להימנע מקביעת מתחמי עונש בתיק זה; ובחרנו לגזור את עונשו של הנאשם בגין מכלול העבירות בהן הורשע, בשים לב למכלול שיקולי הענישה המקובלים, אף שלא בדרך המדורגת הרגילה, של קביעת מתחמי עונש הולמים, וקביעת עונש מתאים בתוכם. כך, לנוכח הסדר הטיעון והקשיים הראייתיים שביסודו; ובמיוחד לנוכח התקרה העונשית המוסכמת, שאינה משקפת לדעתנו את הרף העליון האפשרי של מתחם העונש בגין עבירת הרצח שבפנינו. לטעמנו, גם העונש המרבי של מאסר עולם לא היה פסול בענייננו מלשמש רף עליון במקרה כזה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

כמו כן, וכפי שציינו לעיל, איננו סבורים שתיקי "תקופת המעבר" מתאימים, ולכן גם אינם דרושים, לשמש כבסיס איתן ומנחה לשם גיבוש מתחמי העונש לפי החוק החדש. כך אף שניתן יהיה, כמובן, להתייחס בעתיד לעונשים הקונקרטיים שייגזרו בתיקים כאלו כאינדיקציה לרמת ענישה.

עוד נציין, כי גישה זו, של הימנעות מקביעת מתחמי עונש, היא גישה אפשרית לפי פסיקתו של בית המשפט העליון, כאשר מדובר בהסדרים "סגורים", או כשמדובר בהסדרים עם טווחים או תקרות עונש מוסכמים, ובמיוחד כאשר ההסדר הושג בשל קשיים ראייתיים.

33. ב"כ הצדדים ביקשו אותנו במסגרת ההסדר, כי נגזור עונש כולל אחד לכל העבירות שביצע הנאשם באותו סוף שבוע מר ונמהר - רצח המנוח, החבלה החמורה בבתו, הגניבה ושיבוש מהלכי המשפט.

כך התבקשנו וכך נעשה. אך נבהיר, כי לב העניין והחומרה הוא כמובן בעבירת הרצח, ובכך נתרכז.

עבירת החבלה בבתו של המנוח תישקל, בעיקר, כנסיבה מחמירה לעבירת הרצח. כך, מבלי להקל ראש במעמדה העצמאי של עבירה זו, לנוכח האינטרס המוגן הנפרד של הבת לשלמות גופה, והעובדה שעבירה זו נעברה כאירוע נפרד ומאוחר לרצח עצמו.

העבירה של שיבוש מהלכי משפט תישקל גם היא, בעיקר, כנסיבה מחמירה לרצח – וזאת במיוחד משום שיש עמה זיקה ישירה לעבירת הרצח, והיא נעברה, בין היתר, בגופתו של המנוח.

עבירת הגניבה לא הייתה משמעותית אליבא דשני הצדדים, ואין לה משקל של ממש בהקשר זה.

34. הנאשם נטל את חייו של המנוח, גזל ממנו את האפשרות ליהנות מיתרת חייו בקרבת משפחתו, ופגע בערך המוגן והיקר מכול, חיי האדם. הדברים כה ברורים, עד שאין עוד מה להוסיף בעניין זה.

35. גם נסיבות עבירת הרצח בענייננו מתאפיינות בחומרה רבה ביותר. מדובר ברצח בכוונה, עם חפץ בתוצאה - ולא באדישות בלבד; מדובר ברצח של קשיש בודד על ידי אדם צעיר ממנו בשנים רבות; מדובר ברצח בתוך דירתו של הקשיש, במקום בו ציפה להיות מוגן מכל רע; ומדובר ברצח במספר מכות אגרוף ובחזקה, ולא בחבלה בודדת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

העובדה שמדובר ברצח, וברצח בכוונה ולא באדישות, מורה לנו שלא לפנות לעניין העונש לפסיקה אליה הפנה הסנגור בעניין הענישה ההיסטורית בעבירות הריגה. כך בוודאי, כאשר מדובר בעבירות הריגה באדישות - אבל לא נפנה לכך גם כשמדובר בכוונה שאינה כוונה תחילה, ואפילו יש דמיון בנסיבות המעשה. הטעם לדבר הוא, שכאשר ההרשעה הייתה בעבירת הריגה לפי הדין הישן – הייתה תקרת עונש סטטוטורית של 20 שנות מאסר בלבד; בעוד שכעת גילה המחוקק את דעתו, כי העונש המרבי הוא מאסר עולם או 30 שנות מאסר.

36. מצד שני, ניתן גם לראות מספר היבטים עובדתיים בקשר לנסיבות העבירה, שאינם מביאים את הרצח שבפנינו לקצה קצהה של החומרה, אף בתחומיה של עבירת הרצח "הרגיל". הכוונה בענייננו הייתה ספונטנית, ולא היו כל כוונה מוקדמת או תכנון מוקדם לפגוע במנוח; הנאשם לא הצטייד מראש בכלי נשק, ואף לא עשה כל שימוש בכלי נשק במעשה הרצח; ואין גם כל אינדיקציה לאכזריות מיוחדת בביצוע הרצח (מעבר לכך, שכל מעשה רצח הוא מעשה אכזרי מעצם טיבו).

37. העבירות הנילוות נותנות משנה חומרה להתנהלותו העבריינית של הנאשם. עבירת החבלה החמורה כלפי בתו של המנוח היא אכן עבירה חמורה ביותר גם בפני עצמה, ולא כל שכן בהצטרף לעבירת הרצח. כך, גם בשל השימוש בכלי נשק; גם בשל מספר המכות ומיקומן בגוף הקורבן; גם לנוכח התמשכות המהלך, והפסקתו רק עקב הצלחת הקורבן להימלט; וגם, ובמיוחד, מבחינת הנזק הפיזי והנפשי לקורבן. גם עבירת השיבוש מצויה ברף הגבוה של עבירות השיבוש - לנוכח היקף מעשי השיבוש בכל הדירה, לרבות בניסיונות הצתה; ובמיוחד לנוכח הפגיעות בגופת המנוח.

38. הפגיעה במשפחת המנוח היא פגיעה קשה מאוד. תסקיר נפגעי העבירה, המתייחס לבת ולנכד הצעיר, מתאר תמונה קשה, במיוחד על הרקע המשפחתי של כל אחד ואחד מהם. הפגיעה בבתו של המנוח (ובעקיפין אף בנכדו-בנה) הועצמה בשל עבירת החבלה החמורה שנעברה כלפיה. עמדנו על כך לעיל, הדברים שבתסקיר מדברים בעד עצמם, ולא נוסיף בהקשר זה. גם כאבו של הבן המתגורר באנגליה עולה מהצהרתו שבכתב.

39. לעומת כל אלו יש לשקול לזכות הנאשם, בראש וראשונה, את ההודיה שלו ואת לקיחת האחריות מצידו בבית המשפט, על אף קשיים ראייתיים שהתעוררו בתיק זה. אמת, שיקול זה לקולא מתעמעם במידה, משום שההודיה ולקיחת האחריות נעשו רק בשלב שלאחר סיום פרשת התביעה, אך טוב מאוחר מלעולם לא.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

שיקול נוסף לקולא, אותו יש לזקוף לזכות הנאשם, הוא היעדר כל עבר פלילי (כאשר הנאשם כבר איננו ילד, והיה כבן 36 בעת האירוע), והעובדה שזו לו הסתבכותו הראשונה עם החוק וזה לו מאסרו הראשון.

40. בהתאם למוסכם ביניהם, טענה ב"כ המאשימה לעונש של 30 שנות מאסר בפועל, כאשר תהיה חפיפת עונשים בגין העבירות השונות; ואילו ב"כ הנאשם טען באופן חופשי, וביקש כי נגזור את העונש בחלק התחתון של המתחם הכולל שהציע, דהיינו עונש שבסביבות 15-18 שנות מאסר.

על יסוד כל השיקולים דלעיל, עמדתנו היא שעונש המאסר בפועל הכולל שראוי בנסיבות העניין, הוא עונש הקרוב לעונש לו טענה ב"כ המאשימה, אם כי נמוך ממנו במעט.

41. בהתייחס לסוגיית הפיצוי, נביא בחשבון את הנזק הכבד לבת, וכן את הנזקים לבן ולנכד, ומקובלת עלינו החלוקה הפנימית ביניהם שהוצעה על ידי הצדדים.

באשר לסכום הפיצוי, עמדתנו היא שאנו מוסמכים לפסוק פיצוי העולה על הסכום המרבי שבחוק, משום שמדובר בשתי עבירות נפרדות (הרצח והחבלה החמורה) ובשני קורבנות נפרדים (המנוח והבת, בהתאמה). ואולם בנסיבות העניין, ובמיוחד לנוכח נטילת האחריות וההסדר, נראית לנו עמדת ההגנה להסתפק בסכום המרבי, ולא ללכת אל מעבר לכך.

באשר לאופן התשלום, בשונה מקביעת הסכום - הרי ששיקולי היכולת הכלכלית של הנאשם יכולים להיות מובאים בחשבון, ואולם זאת רק כדי לקדם את תשלום הפיצוי, ומבלי שהדבר מאיין את משמעותו הכלכלית מבחינת הנפגעים, ומבלי שהדבר מסב להם נזק נוסף. פריסת תשלומים לאורך שנים אינה מתאימה לכך. וכיוון שההגנה טענה שכל הסדר אחר אינו אפשרי, אזי אין גם טעם במספר תשלומים מצומצם, אשר ממילא לא ישולמו, אלא רק בתקופת זמן שתאפשר התארגנות לצורך מימון הפיצוי. עוד נציין, כי הפיצוי נועד לנפגעים ולקורבנות, ויש לשים סוף לדבר גם מבחינתם, לאפשר להם להתנתק מכל קשר משפטי עם הנאשם, ולהתקדם קדימה בחייהם.

סוף דבר

42. על יסוד כל האמור לעיל, אנו גוזרים על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל של 28 שנים, החל מיום מעצרו של הנאשם, 28.1.18.

ב. מאסר על תנאי של 12 חודשים, כשהתנאי הוא שהנאשם לא יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע במשך 3 שנים מיום שחרורו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-02-58246 מדינת ישראל נ' ברהנו(עציר)

ג. מאסר על תנאי של 6 חודשים, כשהתנאי הוא שהנאשם לא יעבור כל עבירת אלימות מסוג עוון (למעט איומים) במשך 3 שנים מיום שחרורו.

ד. פיצויים לנפגעי העבירה בסכום כולל של 258,000 ₪, שיופקדו עד יום 1.3.20, ויחולקו בין הנפגעים באופן הבא:

לבנו של המנוח סך של 180,000 ₪.

לבנו של המנוח סך של 39,000 ₪.

לנכדו של המנוח סך של 39,000 ₪.

כל סכומים שיתקבלו מהנאשם - ישולמו תחילה לבת; ולאחר מכן בחלקים שווים לבן ולנכד.

הפרקליטות תעביר למזכירות את פרטי הנפגעים הזכאים לפיצוי.

הודעה זכות ערעור תוך 45 יום מהיום לבית המשפט העליון.

ניתן והודע היום, יב' כסלו תש"פ, 10 דצמבר 2019, במעמד הצדדים.

רמי אמיר, שופט

ליאורה ברודי, שופטת
סג"נ

מנחם פינקלשטיין, שופט
סג"נ, אב"ד